

Silviu Reuț

L'chaim

4 luni cu autostopul prin Europa și
întoarcerea în România

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a copertei: Sînziana Flonta

Lector: Lucian Pricop

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
REUȚ, SILVIU

L'chaim : 4 luni cu autostopul prin Europa și întoarcerea în
România / Silviu Reuț– București : Cartex, 2019

ISBN 978-606-8893-24-2

821.135.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

Cuprins

Partea I	9
Partea a II-a	195
<i>Epilog</i>	269

Autogara din Cracovia

♫ *Suffjan Stevens – Visions of Gideon*

E o zi mohorâtă ca o cortină slavonă de fier. Ploaia se scurge de pe ferestrele autogării în băltoacele ivite prin spărturile asfaltului de afară. Mi-am aruncat rucsacul pe jos și stau pe el în așteptarea unui autocar care să mă ducă-n Budapesta.

Mă gândesc la Faust și la *clipă oprește-te*, la acel moment când goneam pe autostradă și-mi doream ca timpul să-nleînnească pentru totdeauna. Dorința mi-a fost îndeplinită și clipa s-a oprit, dar nu când mi-am dorit, ci în cel mai mizer ceas al meu. Ca un Sisif modern, cu umerii proptiți în pendul și cu vârfurile picioarelor împingând în pământ, mă chinui să urnesc timpul din loc. Dacă nu înapoi, măcar înainte, ca totul să treacă și uitarea să stingă durerea. Dar nu pot. Pendulul nu se clintește, iar trupu-mi rămâne închistat în aceeași pulsație care mă scoate din mine și mă aruncă violent înapoi, ca pe o minge de ping-pong.

Zeci de oameni roiesc în jurul meu. Ies afară să fumeze, se duc la ghișeul de informații să întrebe diverse, cară bagaje dintr-o parte în alta sau se luptă pe scaunele rămase libere. Mai mult decât să-i văd, îi percep. Dacă nu i-aș auzi vorbind, nu mi-aș da seama că sunt oameni. Ochii mei văd doar contururi amorfe care se mișcă în reluare și din gura căroră țâșnesc sunete în tot felul de limbi de neînțeles. Mă aflu în anticamera vieții.

Un animal mi se zbate în coșul pieptului și mai jos de el. Ghearele sale ascuțite ies la iveală și-mi descârnează pântecul. Și el vrea să se lepede de mine, să sape printre straturile de intestine, vase, carne și piele, să scoată capul la suprafață și să evadeze undeva-n lume. Ca un arici care

simte că este pe cale de a fi atacat, stomacul mi se strânge și-mi contorsionează întreaga ființă, sufocând animalul din interiorul său. Trag aer adânc în piept în speranța că voi putea alunga nodurile care-mi strangulează răsuflarea. Capul îmi atârână între palme.

Un gând întrupat sub forma unei întrebări mă ia prin surprindere: oare dacă aș fi știut că așa se va termina totul, aș mai fi plecat la drum? Oare dacă ne-am cunoaște, ca-n „*Stigmatul Casandrei*”, viitorul încă din burta mamei, ne-am mai dori să ne naștem? Dacă plutind în lichidul amniotic am vedea toată suferința, toate dezamăgirile, foamea, războiul, singurătatea, ura și prostia care ne așteaptă, am alege viața sau neantul? Dacă ai ști că nu vei suferi doar în nume propriu, ci că empatia va face ca durerea întregii lumi să zvâcnească în tine, ce ai alege? Să fie într-adevăr existența un exil și neantul o patrie? Nu știu care-i răspunsul. Dar da, ai dreptate, nu e cel mai bun moment pentru a-l căuta. Nu am puterea de a urni pendulul din loc. Singur trebuie să-nceapă să se legene în stânga și-n dreapta și abia apoi, absorbind și înțelegând clipele ce-ar trece peste mine, aș putea să caut și poate să găsesc un sens în ce mi s-a întâmplat.

Din difuzoare răzbat tot felul de anunțuri în poloneză. Peronul unde ar trebui să vină autocarul este în continuare pustiu, deși a trecut mai bine de o oră de când mașina trebuia să fie aici. Ironic, nu? Am savurat dintotdeauna noblețea solitudinii și am ridiculizat frica de a fi de unul singur, chiar dacă știam că granița dintre solitudine și singurătate, dintre misticism și depresie, are lățimea unui singur pas. Cu o oarecare grație și confuzie, obișnuiam uneori să dansez fix pe linie, ba chiar să mă pierd puțin în singurătate, însă fără a mă adânci prea mult în ea. Eu cădeam, eu mă ridicam. De această dată, nu m-am dezechilibrat, am fost împins. Brânciul pe care l-am simțit în spate m-a transformat dintr-un călător boem pornit să descopere lumea într-un vagabond singuratic, abandonat într-o autogară din Cracovia.

Niște polițiști masivi se plimbă pe afară. După câteva priviri curioase, intră în clădire și își fac loc printre oameni. Probabil caută refugiați pe care să-i trimită înapoi în țările lor, să moară legal pe sub blocurile bombardate de Assad și compania. Mă uit prin ei sperând să o văd pe Anna, o fantasmă care a dispărut la fel de brusc precum a apărut. O invoc și parcă o și zăresc. Degeaba încerc să o cuprind în brațe. Imediat ce mă aplec spre ea, mâinile mi se afundă prin niște șolduri care se disipă ca o ceață translucidă.

O senzație de panică îmi ridică tot părul de pe corp. Îmi masez palma stângă cu degetele mâinii drepte. Pielea asta care nu va mai fi niciodată mângăiată de ea. Pielea asta care este iar doar a mea, sătulă de aceeași atingere. Pielea asta care se arunca peste perna ei doar pentru a-i mai simți mirosul câteva minute. Sunt iarăși al nimănu, mereu al nimănu. Nici al meu nu mai sunt. Mi-am ieșit din corp și mă văd de undeva de deasupra, de undeva de departe. Dacă trupul mi-e-n anticamera vieții, atunci sufletul îmi rătăcește prin purgatoriu.

Ploaia s-a înțepit. Oamenii ieșiți să fumeze întră grăbiți în clădire, ferindu-se de furia norilor. Un copac își coboară ramurile sub greutatea picăturilor de apă. Ochii mi se lipesc de el ca de copacul pe care-l priveam hipnotizat din patul nostru. După ce Anna se trezea, rămâneam cu nasul îngropat în perna ei și mă uitam la stropii de ploaie care se lungeau pe sticla ferestrei și pe frunzele castanului de afară. Era ca și cum ploaia-mi ștergea trecutul, urmând ca soarele ce avea să iasă să-mi limpezească drumul către un nou început.

În urmă cu mai bine de trei luni, când mi-am pus rucsacul în spate și am plecat să fac autostopul prin Europa, nu am plănuț să caut sau să găsesc ceva anume. Ruptura de viața pe care o aveam a fost un scop în sine. 11 țări mai târziu, am găsit un strop de tandrețe care m-a oprit din drum. Imediat ce mi l-am însușit, l-am lăsat să mă

domine. Scufundat în el, lumea exterioară și-a pierdut sclipirea. Tot universul meu se concentra în acel singur strop de tandrețe. Găseam în el împlinire și visare, dragoste și înțelegere. Găseam sens. Dar stropul de tandrețe nu era făcut din vreun material incasabil, ca aurul sau oțelul. Mai degrabă semăna cu un grăunte de nisip. La prima bătaie de vânt mai puternică, s-a risipit. Chiar și fărâmițat în toate cele patru zări, sălășluia în mine speranța că l-aș putea îngriji, că l-aș putea uda și construi ceva din el. Aveam să-mi dau seama că eram singurul care credea în castele de nisip. Anna nu doar că uitase tandrețea, ci fusese chiar cea care o spulberase, lăsând-o apoi să se risipească în văzduh.

Ploaia de afară mi s-a mutat pe obraji și-mi îneacă mâțele înnodate ca o pereche de căști uitate în buzunar. Mă uit la ceas. Peronul e tot pustiu. Nu știu ce naibii fac dacă nu vine autocarul ăla. Mai am o singură bancnotă de 50 de euro în buzunar, bani care trebuie să-mi ajungă câteva zile în Budapesta, iar apoi în Cluj și București.

Scotocesc prin rucsac după pachetul de țigări. Mă strecor printre oameni și ies afară, unde mă sprijin de un stâlp de beton, ascuns de ploaie. Un vânt înghețat îmi scutură trupul. Aprind țigara și mă uit la fumul care se sparge în mai multe firicele, fiecare dintre ele luptând cu ploaia pentru a ajunge cât mai sus, sus în cer.

Poate că așa e și cu dragostea. Să știi că nu-i adevărat ce se spune, că te spargi în milioane de bucățele atunci când o pierzi. Colapsul interior se petrece când o întâlnești, când te bălbâi în fața ei, când abia aștepti să o vezi, când ești în stare de orice pentru a o avea. Odată ce dragostea dispăre, o alta-i durerea, durerea că nu știi cum să potrivești toate cioburile în așa fel încât să fii iar tu. Și nici nu mai vrei să fii doar tu. La fel ca fumul din vârful unei țigări, te zbați să urci înapoi pe pedestalul pe care te aflai

înainte de cădere, fără să știi că un vrej de fasole al cărui trunchi a fost retezat nu va mai crește-n veci.

De parcă n-ar fi de ajuns că am fost aruncat ca un gunoi, acum mă mai și transform într-un clișeu cât mine de mare. Sau poate că nu. Poate că dragostea și durerea nu sunt niciodată clișeice. Poate că doar atitudinile oamenilor față de ele sunt. Gelozia și posesivitatea definite drept dragoste sunt clișeice. Răzbunarea născută din orgoliu este clișeică. Clișeic nu este să iubești, clișeic este să urăști din cauză că nu ești iubit. Clișeic nu este să te doară, clișeic este să rănești din cauză că te doare. Simțirea nu este niciodată distrugătoare. Doar ea, atitudinea oamenilor, este singura capabilă de a-i întina puritatea, de a o aduce la același nivel cu josnicia și de a o folosi ca pe o armă.

Taci, inimă, taci și nu-mi mai striga printre coaste. Privește ploaia, a venit jumătatea lui septembrie. Te doare, știu că te doare, dar ce plin de viață este să te scalzi în voluptatea durerii. E unul dintre cele mai scurte drumuri către a te cunoaște pe tine însuși.

Mai trag un fum din țigară și mă-ntreb iar: dacă aș fi știut cum se va termina totul, aș mai fi plecat la drum? Dacă aș fi știut că Anna mă va șterge din viața ei cu ușurința cu care dai delete unui fișier aflat în Recycle Bin, oare aș mai fi intrat în vorbă cu ea, în ziua aia de vară din Chișinău?

Dacă aș fi știut că fata aia cu păr blond și ochi albaștri, aflată la o masă distanță, va scormoni pământul de sub mine, iar apoi mă va azvârli printre buruienile de pe marginea drumului...

Mă întorc în sala de așteptare a autogării și mă arunc iar cu fundul pe rucsac. O aud pe femeia de la informații spunându-le unor turiști străini că nu știe ce se întâmplă cu autocarul de Budapesta. Minunat. Singurul lucru pe care-l pot face acum este să aștept și să reiau în minte, iar și iar, cum am ajuns aici. Cum am ajuns, din nou, al nimănui.

Plecarea din România

♫ *London Grammar – Wasting my young years*

Era luna mai când am fost informat că postul îmi fusese restructurat și că, drept urmare, nu mai eram jurnalist cu contract de muncă. Cățiva dintre colegii de birou de atunci aflaseră vestea înaintea mea. Mi-amintesc și acum privirile lor agitate și îmbibate cu părere de rău, asemeni celor de care are parte un condamnat la moarte, în timp ce este condus spre eșafodul pe care-l așteaptă luciul ascuțit al ghilotinei.

Nu le-am luat-o în nume de rău. Nu știau că mă plafo-nasem de mult și că, în ciuda acestei stări, mă forțam să-mi joc în continuare rolul de roțiță bine unsă, care contribuie la funcționarea sistemului conform standardelor aprobate. Mecanismul mă rotea zi după zi, după zi, după zi, după zi, în timp ce eu nu-mi doream decât să fiu scos din angrenaj, dus la revizie și văzut dacă scârțâitul din mine nu-mi tocise zimții. N-am știut niciodată cum să renunț la lucrurile care nu mă fac fericit, fie că a fost vorba de locuri de muncă sau de relații. De obicei așteptam ca altcineva să o facă în locul meu... și cineva tocmai urma să o facă.

La finalul unei discuții amicale, soldată cu străngeri călduroase de mână și cu o decizie de reziliere, m-am simțit ușurat. Ciudat, nu? Ce fel de om se simte ușurat atunci când rămâne fără loc de muncă? Ciudat sau nu, n-am observat niciun nor mai negru care să planeze pe deasupra mea și nici nu mi-a căzut cerul în cap. Din contră, eram ca un Atlas căruia tocmai i se luase bolta cerească de pe umeri. Fiind o măsură administrativă, nu a fost bazată pe vreo dezamăgire personală sau profesională, dar așa se întâmplă uneori, viața merge pe drumul ei și nu prea are

obiceiul te a-ți cere părerea, chiar dacă, în anumite situații, suntem de comun acord.

Totuși, de ce mă plafo-nasem și de ce simțisem că mi se luase cerul din cârcă? Poate din cauză că nu visasem niciodată la mirajul unei cariere care să mă ducă pe un post cât mai înalt, cu cât mai mulți bani. Nu visasem niciodată ca un loc de muncă să se substituie vieții, să devină tot ce am și tot ce sunt, indiferent de câte case sau mașini mi-ar fi adus asta. Eul meu, ceea ce eu voiam să fac cu viața mea, fusese dintotdeauna mai important decât lumea materială. Puținele ambiții profesionale pe care le avusesem mi le îndeplinisem ajungând în televiziunea cu care crescusem. De aici mai departe, simțisem tot mai puternic că mă irolesc. Și pentru ce? Pentru un salariu în schimbul căruia viața-mi zbură prin fața ochilor ca un tren în viteză, din care nu apuci să zărești decât un contur. Un salariu pentru care-mi prostituam zilele. Deși ne uităm cu dispreț la fetele de pe marginea drumului, cu toții ne vindem pe bani. Ele își vând trupul, noi ne vindem viața. Cu țârâita. Câte opt ore pe zi, timp de cinci zile pe săptămână.

*

* *

Cu jumătate de an înainte de a rămâne fără serviciu, avusesem parte de un „accident” care mă făcuse să iau decizia de a-mi schimba stilul de viață, de a fi tot ce puteam fi, de a mă uita la mine peste ani cu mândrie, nu cu regretul că mi-am bătut joc de ce mi-a fost dat.

În dimineața zilei de după „accident”, îmi stabilisem câteva principii și obiective de bază, pe care le scrisesem pe niște bilețele, iar apoi le ținuisem pe pluta de deasupra biroului de acasă: „*Aleargă, citește, trage, iubeste, învață, călătorește. Mori și trăiește!*”. „*Life's the greatest adventure you will ever have!*”. „*Never give up your dreams! And always seek out*

the truth!" „Nu ȋrosi nicio secundă făcând ce nu-ți place, ori în compania cuiva care te plictisește. Timpul este aur!"

Mesajele astea, alături de noțiunea de echilibru în tot și toate, de evitare a extremelor, deveniseră principala mea filosofie de viață și, totodată, niște baze ale schimbării. Le vedeam îndemnul în fiecare dimineață când mă trezeam și în fiecare seară când mă culcam. Planau acolo, în fața mea, și nu mă lăsau să uit ce voiam să fac. Constrâns de o libertate de fațadă, știusese că trebuie, într-un fel sau altul, să evaderez din țarcul societății pentru a le putea respecta în totalitate.

*
* *

De independență deplină, de asta aveam nevoie pentru a-mi transforma schimbarea din abstract în concret. Societatea îmi șoptea repetitiv și ostentativ că eram liber, liber să alerg după calul din Marlboro. Dar despre ce fel de libertate era vorba? Și ce fel de „fericire“ năștea această „libertate“?

Obișnuiam adesea să analizez oamenii din jurul meu. Mai mult decât să le aud cuvintele, le ascultam faptele. Cumva, tot ce spuneau era într-o contradicție totală cu ce făceau. Cumva, intuiau că nu trăiau cum ar trebui, dar ceva îi oprea din a o face. Oameni care se credeau liberi și în căutarea fericirii, dar negăsind-o.

Cum oare ar fi putut găsi fericirea când fuseseră mințiți? Când coordonatele pe care le primiseră pentru localizarea ei fuseseră în mod intenționat eronate?

Mai toți fuseseră spălați pe creier prin intermediul dictaturii consumerismului și ignoranței. Li se spusese că „fericirea“ constă în bani, credite, televizoare cu diagonale infinite, mașini și căsătorii, iar apoi primiseră „libertatea“ de a alerga după „fericire“ ca niște cățeluși cu limba scoasă, care salivează la auzul unui metronom. Desigur, în epoca

entertainment-ului și a burților, plictisitorul sunet grav al metronomului trebuise înlocuit cu unul mai ascuțit, mai festiv, mai exuberant: cu cel al unei case de marcat.

Plăcerea nu este sinonimă cu fericirea, le-aș fi spus. Dar cine eram eu să mă bag în viața lor, mai ales când existau atâtea duzine de speakeri motivaționali și antrenori pentru viață?

Condiționați de dictatura consumeristo-ignorantă, fuseseră nevoiți să găsească soluții pentru a face primii pași în goana după „fericire“. La început era doar o banală și zilnică alarmă pe telefon, care-i izgonea din pat în timp ce Luna încă-și mai întindea umbra străvezie pe deasupra blocurilor ceaușiste. Nu le era ușor și, din când în când, o vagă senzație de nemulțumire îi înghiontea în mațe, dar preferau să se amăgească în romantismul că-și croiau un drum în viață. Odată și odată, urmau să aibă tot ce le trebuie și apoi puteau începe să trăiască cu adevărat, fără nicio grijă din lume, își ziceau. Se înșelau amarnic. Zeci de ani mai târziu, cu părul cărunț pe lângă tâmpile, acest romantism iluzoriu avea să se transforme într-o depresie nemărturisită. Urmau să se uite în jurul lor și să descopere că trăiau în cuști de beton la o margine de oraș, cu ferestre prin care tot ce puteau să vadă erau alte închisori cu tavan, pereți, podea și stâlpi de susținere. Aveau să descopere că trăiau alături de soți sau soții cu care se certau infinit mai des decât făceau sex și la care se uitau cu dezamăgire, simțind că ar fi putut găsi pe altcineva mai bun. Aveau să descopere că nici copiii nu le erau cu mult mai dragi, că-i regretau și că nu se ridicau la nivelul pretențiilor și sacrificiilor financiare și personale pe care le făcuseră pentru ei. Privind în portofel, aveau să constate că ratele le mâncau jumătate din salariu, dar că, în schimb, le permiteau să-și anestezieze creierul și frustrările în fața televizoarelor și să moară cu încetinitorul în spatele volanului, în timpul blocajelor din trafic, care le răpeau ore din viață în fiecare zi, în fiecare săptămână, în fiecare lună, în

Respectarea dreptului de a fi diferit
 fiecare an pe care-l sărbătoreau cu o bucurie plastică, de dragul ritualului numit Revelion.

Calul din Marlboro fusese ucis și ambalat într-o case-rolă de plastic vândută la ofertă în super-mega-hypermarket, sub formă de condiționare socio-culturală. Ka-Ching! Cash sau card?

Ka-Ching! Ka-Ching! Ka-Ching! O „fericire” condensată, care pălește cu viteza sunetului scos de apropierea car-dului de terminal.

*
* *

„Libertatea” și „fericirea” lor întruchipau propria mea distopie. Ray Bradbury, Aldous Huxley și George Orwell au avut dreptate în fond, dar s-au înșelat în privința formei.

Ce rost ar mai avea să incendiezi cărți, cu scopul de a amorți mintea oamenilor, când dispui de televizoare pe ecranul cărora se plimbă tot felul de pipițe, la tot felul de emisiuni nocturne? Ce nevoie ai mai avea de *soma*, când ai la dispoziție Visa și Mastercard? Ce nevoie ai mai avea de rescrierea istoriei și de *novlimbă*, când ai post-adevăr și emoji? Ce nevoie ai mai avea de despoți singuratici, când ai minunata și democratica dictatură a consumerismului și ignoranței majoritare?

Nu, nu mai ai nevoie de toate astea. Nu mai trebuie să riști impunerea lor, nu mai trebuie să riști ca oamenii, văzându-se încolțiți de o forță exterioară, să contraatace. Nu mai trebuie să le pui pistolul la cap cu mâna dreaptă, când deja au luat seringă pe care le-ai oferit-o cu mâna stângă. Nu mai trebuie să-i forțezi, când de bunăvoie și-au sedat fruntea și pieptul.

Cei trei au crezut că libertatea, cunoașterea, integritatea și arta de a fi om sunt valori umane atât de pregnante încât dispariția lor nu s-ar putea realiza decât printr-o smulgere violentă, care s-ar solda cu sclavia cugetului. Ei

bine, s-au înșelat. N-au luat în considerare că ar putea veni o vreme când oamenii se vor abandona dictaturii distopice din propria lor alegere, o vreme în care simțurile vor ajunge să conducă lumea, iar rațiunea va fi pusă la colț pentru a-și revizui atitudinea arogantă. O vreme în care viitorul va fi dus la amanet într-o plasă de rafie. „Vă mulțumim, domnule Icsulescu, uitați cei trei mici și paharul de bere. Știți unde trebuie să puneți ștampila, da?” Ce rost ar mai avea folosirea forței, când magazinele de amanet dau pe afară de speranțe ipotecate de bunăvoie în schim-bul unui burdihan puțin mai plin.

Poate că adevărata dramă nu este când dictatura distopică se revarsă peste tine, când îți este impusă, așa cum au scris Bradbury, Huxley și Orwell. Poate că adevărata dramă este când dictatura distopică izvorăște chiar din tine, când nu ești victimă, ci cauză. Poate că adevărata drama este și când refuzi lupta, când pierzi nu din cauză că n-ai putut lupta mai departe, ci din cauză că ai stat cu brațele încrucișate, nepăsător față de lumea din jur, nepăsător față de altceva în afară de maș.

*
* *

Libertatea, așa cum mi-o imaginam eu, înseamna să dispun de tot timpul pe care-l am la dispoziție, să nu datorez nimic nimănui, să nu depind de nimeni, să nu trebuiască să fiu nicăieri, să nu fiu sclavul concepțiilor altora despre cum ar trebui să trăiesc sau despre cine ar trebui să fiu. Fără alarme, fără șefi, fără mașini, fără ziduri, fără lucruri materiale. Să nu conteze dacă e luni, vineri sau duminică. Să nu conteze cât e ceasul. Să fiu stăpânul întregii mele vieți.

Odată cu libertatea la care tânjeam, poate că ar fi venit și fericirea, stare pe care nu o vedeam ca pe o cursă, ca pe o